

TITEL: Soldatendichters

Voor: vo (onder-, midden- en bovenbouw)

Auteur: Ineke Holzhaus

Inspiratiebron: Soldatendichters uit de Eerste Wereldoorlog

Thema: oorlog en poëzie

Plaatje

Inleiding.

De geschiedenis.

Over de Eerste Wereldoorlog is veel proza geschreven, over de politieke situatie, de strijd, oude rijken die instorten, nieuwe grenzen die ontstaan, maar in een gedicht wordt iets anders overgedragen. Een dichter is getraind om te zien, te voelen en het onnoembare te verwoorden.

Voordat de *Grote Oorlog* uitbreekt, is er in Europa een beweging van jonge kunstenaars die zich willen bevrijden van de verouderde vormen van hun voorgangers. Ook in de poëzie zoeken ze naar nieuwe wegen. Het lijkt of ze de Eerste Wereldoorlog voelen aankomen, of hem zelfs oproepen.

De oorlog duurt langer dan een paar maanden, het is een wrede, moderne oorlog. Hier treden niet een paar legers tegen elkaar in het strijdperk, die de buit verdelen als de strijd gestreden is. Deze loopgravenoorlog, waarbij steeds meer landen betrokken raken, is een uitputtingsslag, miljoenen mannen vinden de dood of keren zwaargewond terug naar huis, vaak met een ernstige vorm van shellshock.

Dichters die aan het front vechten, schrijven over hun ervaringen, de honger, de luizen, de angst en ook over de gasaanvallen die ze moeten doorstaan.

In Nederland, dat neutraal was, verbleven bijna een miljoen Belgische vluchtelingen. Ook naar Engeland vluchtten de mensen voor het oorlogsgeweld.

De dichter

Ford Madox Ford 1873 – 1939 was schrijver en publicist. Zijn eigenlijke naam Ford Hermann Hueffer veranderde hij in Ford Madox Ford ter ere van zijn grootvader, de schilder Ford Madox Brown. Aan het begin van de Eerste Wereldoorlog was hij betrokken bij de Engelse oorlogspropaganda. Later was hij officier bij de Royal Welsh Fusiliers aan het Westelijk Front. In die periode schreef hij zijn beroemdste werk *The Good Soldier* (1915).

Ford Madox Ford schreef dit gedicht, met de titel *Antwerpen*, nadat hij in het Londense Charing Cross Station de haveloze Belgische vluchtelingen heeft gezien.

Fragment, vertaling Jacob Groot

VI

Dit is Charing Cross;
Het is middernacht;
Er is een grote menigte
En geen licht. Een grote menigte, helemaal zwart, die nauwelijks
 hoorbaar fluistert.
Absoluut zeker, dat is een dode vrouw – een dode moeder!
Ze heeft een dood gezicht:
Ze is helemaal in het zwart gekleed;
Ze schuifelt naar de kiosk en terug.
Achter de rug van de menigte om;
En weer heen en weer terug,
Ze schommelt en schuifelt.

Dit is Charing Cross;
Het is één uur.
Er is nog steeds een grote menigte, en heel weinig licht;
Reusachtige schachten van schaduw over de zwarte menigte
Die nauwelijks hoorbaar fluistert...
En dan! ...Daar heb je nog een dode moeder,
En nog een en nog een en nog een...
En kleine kinderen, allemaal in het zwart,
Met allemaal dode gezichten, wachtend op hun plek in de kring,
Schuifelend tussen de deuren van de wachtkamer
In de troebele neveling.
Dit zijn de vrouwen van Vlaanderen.
Ze wachten op de verlorenen.
Ze wachten op de verlorenen die nooit meer zullen weggaan uit
 het dok;
Ze wachten op de verlorenen die nooit meer zullen thuiskomen
 per trein
Naar de omhelzing van al deze vrouwen met dode gezichten;
Ze wachten op de verlorenen die dood liggen in loopgraaf,
 versperring of gracht,
In het duister van de nacht,
Dit is Charing Cross; het is één uur op de klok;
Er is heel weinig licht.

Er is zo veel pijn.

.....

Opdracht

Toeschouwer, getuige zijn en je vragen stellen.

Op station Charing Cross is de dichter getuige van het leed van de Belgische vluchtelingen. Nu zijn we ook getuige, maar het lijkt of de wereld door de moderne media juist verder van ons af staat. Ben jij ook getuige? Lees het gedicht van Ford Madox Ford nogmaals en laat je inspireren.

Denk aan een vergelijkbare situatie nu, misschien heb je een foto gezien in de krant of een documentaire op de televisie, misschien heb je met eigen ogen een situatie gezien die erop lijkt.

Probeer zoveel mogelijk bijzondere details op te schrijven voor jouw gedicht. Als je het niet weet, bedenk je de woorden zelf.

- * Welk uur van de dag is het?
 - * Hoe is het licht?
 - * Op welke plek speelt het zich af?
 - * Hoeveel mensen zijn er?
 - * Zijn er kinderen?
 - * Staan ze stil, hoe zien ze eruit?
 - * Zijn er bepaalde kleuren die opvallen?
 - * In het gedicht zegt de dichter dat de moeder dood is. Dat is een overdrijving. Ze lijkt dood, het is alsof ze dood is.
- Kun je ook zo'n regel opschrijven waarin je iets versterkt.
- * Welk geluid kun je horen? Wordt er gepraat? Welke woorden?
 - * Wat dragen de mensen? En hoe?
 - * Wat zijn je eigen gedachten als je deze scene ziet?

Verzamel zoveel mogelijk woorden voor je gedicht. Kijk of je de woorden die je opschrijft ook voor je kunt zien.

Lees opnieuw het fragment van de dichter.

Je kunt natuurlijk jouw regels op een andere manier rangschikken of combineren.

De dichter herhaalt soms een regel. Welke regel van jou is belangrijk genoeg om te herhalen?

Schrijf nu je eigen gedicht. Minimaal 8 maximaal 12 regels.

Gebruik geen rijm aan het eind van de regel.